

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 44 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220, z późniejszymi zmianami) zniesienie formy ochrony przyrody, takiej jak pomnik przyrody, następuje między innymi w razie utraty wartości przyrodniczych, ze względu na które został powołany lub ze względu na zagrożenie bezpieczeństwa publicznego. Na mocy art. 44 ust. 3 w/w ustawy o ochronie przyrody zniesienia dokonuje rada gminy w drodze uchwały.

W dniu 08.07.2015 r. przez Miasto Rybnik przeszła nawałnica, która spowodowała wielkie zniszczenia wśród zieleni. Powalonych zostało wiele drzew, w tym dwa pomniki przyrody.

Jednym z nich była Lipa drobnolistna *Tilia cordata*, zlokalizowana bezpośrednio przy skrzyżowaniu ulic Arki Bożka i Gminnej, w dzielnicy Kamień (działka nr 2353/305, własności Gminy Miasta Rybnika, współrzędne geograficzne: szerokość geograficzna N 50°08'23,32", długość geograficzna E 18°36'33,36"). Drzewo to ustanowione zostało za pomnik przyrody Decyzją Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Katowicach o uznaniu za pomnik przyrody Nr 242 z dnia 10 listopada 1962 r. nr RL.OP-b/32/62. Numer gminny 4, nr obiektu w dokumentacji Wojewody to 119 (2). Wiek ok. 300 lat, obwód pnia ok. 375 cm, wysokość ok. 23,5 m. Lipa ta rosła kiedyś w grupie trzech drzew, jedno z nich w dniu 30.11.2006 r. zostało wycięte ze względu na fatalny stan zdrowotny i stwarzanie zagrożenia dla życia i mienia. W wyniku przedmiotowej nawałnicy została powalona całkowicie na teren otwarty, zabezpieczono taśmą przez Straż Pożarną, zrobiono dokumentację fotograficzną, następnie uprzętnięto.

Drugim drzewem była również Lipa drobnolistna *Tilia cordata*, zlokalizowana przy ul. Poloczka 33, w dzielnicy Grabownia (działka nr 1115/348, właściciel: Irena i Grzegorz Kuźnik zam. Rybnik, ul. Poloczka 33, współrzędne geograficzne: szerokość geograficzna N 50°08'23,53", długość geograficzna E 18°31'48,03"). Drzewo rosnące pomiędzy czterema budynkami mieszkalnymi, ogrodzeniem, stodołą i wewnętrzną drogą dojazdową do jednego z tych domów. Ustanowione pomnikiem przyrody Uchwałą Nr 684/XLIII/2006 r. Rady Miasta Rybnika z dnia 22 lutego 2006 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody drzew, rosnących na terenie Miasta Rybnika. Numer gminny 19, nr obiektu w dokumentacji Wojewody to 19/RG/RYP. Obwód pnia 461 cm, wysokość 24 m. Drzewo rozgałęzia się na trzy przewodniki (I od strony północnej; II od strony południowo-zachodniej; III od strony południowo-wschodniej), obwód I – 2,3 m, II – 1,85 m; III – 2,4 m; pierwsze konary na wysokości ok. 6 m. Korona o rozpiętości: 19 m x 18,5 m, jajowata, symetryczna. W wyniku w/w nawałnicy dwa z trzech przewodników powalone całkowicie. Trzeci odchyłał się niebezpiecznie od pionu, z zaburzoną statyką pnia, szyją korzeniową przejawiającą zaawansowany proces próchnienia. Osłabienie funkcji statyczno-mechanicznych postawy pnia stwarzało realne zagrożenie dla bezpieczeństwa ludzi i mienia. Na podstawie art. 44 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2006 r. o ochronie przyrody, który mówi, że *"zniesienie formy ochrony przyrody, następuje w razie utraty wartości przyrodniczych, ze względu na które ustanowiono formę ochrony przyrody, lub w razie konieczności realizacji inwestycji celu publicznego lub zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego"* zebrano natychmiastowo komisję, na czele której stał przedstawiciel Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Rybniku – Pan Sławomir Błacha, przedstawiciel Wydziału Zarządzania Kryzysowego i Ochrony Ludności tut. Urzędu – Pan Andrzej Potyra, Naczelnik Wydziału Ekologii – Pan Jarosław Kuźnik oraz Inspektor w Wydziale Ekologii – Pani Patrycja Trybuś-Matuła. Komisja na miejscu zdarzenia, spisała protokół konieczności usunięcia przedmiotowego drzewa, w trybie natychmiastowym. W związku z powyższym zlecono Zarządowi Zieleni Miejskiej w Rybniku zlikwidowanie zagrożenia, poprzez wycięcie ostatniego przewodnika. Zrobiono dokumentację fotograficzną i uprzętnięto.

Dla w/w drzew zachodzi konieczność zniesienia ochrony prawnej jako pomników przyrody.

W związku z anomaliami pogodowymi występującymi ostatnio na terenie Miasta Rybnika, zaistniała potrzeba opracowania fachowej opinii dendrologicznej, określającej stan zdrowotny oraz dalsze postępowanie z pozostałymi drzewami, będącymi pomnikami przyrody. Oględziny z rzeczoznawcą w zakresie dendrologii, ochrony i uprawy drzew przeprowadzono w dniu 14.09.2015 r. Wizja w terenie wykazała, że oprócz dwóch powalonych wcześniej pomników przyrody, należy zdjąć ochronę prawną i usunąć dwa kolejne drzewa, które bardzo ucierpiały podczas w/w nawałnicy i stanowią teraz bardzo poważne zagrożenie bezpieczeństwa dla otoczenia. Są to:

1. Klon pospolity (nr ewidencyjny 12), zlokalizowany na terenie Kampusu, przy ul. Rudzkiej 13. Pień drzewa wychylony o 15 stopni od pionu. Na pniu widoczny duży zakorek z osypującym się próchnem.

Drzewo fizjologicznie wkroczyło we wczesną fazę zamierania, prawdopodobnie na skutek zasypania sziy korzeniowej. Wykonana ocena statyki drzewa (metodą SIA) wykazała, że drzewo w tak uczęszczanym miejscu nie zapewnia podstawowego współczynnika bezpieczeństwa.

2. Tulipanowiec amerykański (nr ewidencyjny 13) - zlokalizowany na terenie KWK "Chwałowice". Pień drzewa w bardzo złym stanie technicznym (wysoko podniesiony, z amputowanym przewodnikiem, wewnątrz rozległy ubytek kominowy, 2/3 obwodu pnia jest martwe). Drzewo niebezpieczne. Wykonana ocena statyki drzewa (metodą SIA) wykazała, że drzewo nie zapewnia podstawowego współczynnika bezpieczeństwa.

Drzewa, będące przedmiotem uchwały, utraciły swoje walory przyrodnicze i estetyczne. Dodatkowo w celu zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, należy zdjąć z nich ochronę prawną, aby móc je usunąć.

Uchwała dotyczy również ustanowienia nowych pomników przyrody na podstawie art. 40 ust. 1 oraz art. 44 ust. 1, 2 i 3a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. W celu zachowania stałej ilości ożywionej formy ochrony przyrody - pomników przyrody, Wydział Ekologii tut. Urzędu zaproponował uruchomienie akcji pt.: POMNIK PRZYRODY, gdzie mieszkańcy miasta mogli przysyłać swoje propozycje drzew na pomniki przyrody. Zgłoszenia wpływały do dnia 31 sierpnia 2015 r., ale również po tym terminie mieszkańcy jeszcze przychodzili ze swoimi propozycjami. Przyjęto więc 9 zgłoszeń z propozycjami drzew do objęcia ich ochroną. Były to:

1. Platany klonolistne – 2 szt. – ul. 3 Maja, teren poszpitalny im. bł. Juliusza Rogera, działka nr 231/10, dzielnica Śródmieście;
2. Buki – 2 szt. zrosnięte - ul. Gliwicka, północna część parku Państwowego Szpitala dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych, działka nr 431/18, dzielnica Północ;
3. Buk w lesie – ul. Wielopolska, działka nr 164, obręb Rybnik, dzielnica Paruszowiec-Piaski;
4. Dąb na Grzybówce – działka nr 1508/89, dzielnica Golejów;
5. Buki – 3 sztuki osobno, w lesie, działka nr 106/2, dzielnica Ochojec
 - a. Polana Pod Bukiem
 - b. kolos z dziuplami
 - c. przy ścieżce leśnej;
6. Dąb szypułkowy – ul. Pniowska, działka nr 314/47, dzielnica Chwałęcice,
7. Dąb z ubytkiem kominowym – ul. Żołędziowa/Energetyków, przy restauracji „Europa”, działki nr 3916/452 i 4214/451, dzielnica Orzepowice;
8. Topole – grupa w lesie, przy osiedlu Nowiny, działka nr 1925/2, dzielnica Orzepowice;
9. Lipa w zarośniętym ogrodzie – ul. Strażacka 5, działka nr 1362/83, dzielnica Boguszowice.

Z w/w propozycji, w październiku 2015 r., pracownicy Wydziału Ekologii wraz z rzeczoznawcą – dendrologiem, dokonali przeglądu przedmiotowych drzew pod względem ich zdrowotności i wartości przyrodniczej, kulturowej, historycznej, krajobrazowej lub indywidualnych cech wyróżniających je wśród innych drzew. W opinii dendrologicznej jaką uzyskano, wytypowanych zostało 5 drzew, spełniających kryteria pomników przyrody. Zaproponowane Radzie Miasta Rybnika w celu utworzenia z nich drzew pomnikowych. Są to:

1. Buki – 2 szt. zrosnięte zlokalizowane na terenie parku Państwowego Szpitala dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Rybniku, przy ul. Gliwickiej.
2. Buk - rosnący w lesie, przy ul. Wielopolskiej.
3. Buk – zlokalizowany w lesie w Ochojcu, na terenie Polany Pod Bukiem.
4. Buk - rosnący w lesie w Ochojcu, przy ścieżce leśnej.
5. Dąb szypułkowy – zlokalizowany przy ul. Pniowskiej.

Wykonana na zlecenie Urzędu Miasta Rybnika ocena dendrologiczna stanu w/w drzew wykazała, że drzewa wykazują się dobrym stanem zdrowotnym, wysoką wartością przyrodniczą i krajobrazową oraz indywidualnymi cechami wyróżniającymi je wśród innych tworów przyrody żywej. W związku z powyższym kwalifikują się do objęcia ochroną i nadania im statusu pomników przyrody.

Wystąpiono do właścicieli działek, na których rosną w/w drzewa z prośbą o zgodę na objęcie je ochroną prawną. Uzyskano wszystkie zgody. Uzupełniono dokumentację, wykonano dokumentację fotograficzną, wytyczono w terenie współrzędne geograficzne w/w obiektów.

Po uzyskaniu zgody od właścicieli działek, na których zlokalizowane są przedmiotowe drzewa, na objęcie ich ochroną prawną, przygotowano projekt uchwały znoszącej ochronę prawną dwóch drzew powalonych przez nawałnicę, dwóch drzew zagrażających swym stanem bezpieczeństwu osób oraz powołującej pięć nowych drzew jako pomniki przyrody. Projekt ten wymagał uzgodnienia z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Katowicach.

Przyjęcie nowych pomników przyrody jest również realizacją celów długoterminowych zawartych w „Programie Ochrony Środowiska dla Miasta Rybnika do roku 2020 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024.”

W stosunku do przedmiotowych drzew, w ramach czynnej ochrony, ustala się możliwość dokonywania zabiegów pielęgnacyjno-zabezpieczających zgodnych z ogólnie przyjętymi zasadami chirurgii drzew.

Uchwała określa działania zabronione w stosunku do pomników przyrody wybrane spośród zakazów wymienionych w art. 45 ust.1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Zrezygnowano z zakazów zawartych w pkt 4, 5, 8, 9 i 10 art. 45 ust. 1 w/w ustawy, gdyż nie mają one zastosowania w przypadku obiektów objętych niniejszą uchwałą.

Zgodnie z art. 44 ust. 3a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody rada gminy ustanawia i znosi formy ochrony przyrody, takie jak np. pomniki przyrody, w drodze uchwały. Projekty tych uchwał wymagają uzgodnienia z właściwym Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska. Projekt przedmiotowej uchwały został uzgodniony przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Katowicach pismem nr Ek-II-6120.3.2016 z dnia 17 listopada 2016 r. Projekt niniejszej uchwały był przedmiotem konsultacji społecznych. W wyznaczonym terminie nie wniesiono uwag do projektu.

Realizacja przedmiotu uchwały pociąga za sobą skutki finansowe dla budżetu miasta Rybnika. Na koszty te składa się m.in. oznakowanie pomników przyrody i koszty związane z prowadzonymi w ramach czynnej ochrony zabiegami pielęgnacyjnymi oraz ewentualnymi ekspertyzami dendrologicznymi wykonywanymi w zależności od potrzeb.